

Mgr. Magdalena Kučerová

Disertační práce: **Mýtus o Narcisovi ve francouzské literatuře přelomu 19. a 20. století**

ABSTRAKT:

Tato disertační práce vychází z poznatků francouzské mýtokritiky a zabývá se problematikou mýtu v literatuře, který je specifickým projevem lidské symbolické obraznosti. Na nejobecnější rovině práce studuje definici mýtu a jeho funkci ve společnosti a také otázku protikladu pojmů *mythos* a *logos*, jež se ve vývoji evropského myšlení stále více diferencovaly.

Mýtus o Narcisovi představuje pravděpodobně jeden z nejstarších mýtů evropské kultury. Ve své neznámější a nejucelenější formě se objevuje poprvé v III. knize Ovidiových *Proměn*, kde se příběh jeví již jako ustálený a všeobecně známý. Touto verzí se později inspirovalo mnoho dalších autorů. Příběh mladíka zamilovaného do svého obrazu na vodní hladině v sobě skrývá velkou škálu sémanticky silných struktur (zejména motivy zrcadla, narcistní lásky, pasivně povzneseného charakteru hrdiny či závěrečné metamorfózy v květinu), které tato studie analyzuje.

Autorka nastiňuje vývoj interpretace mýtu o Narcisovi v dějinách francouzské literatury do přelomu 19. a 20. století a poukazuje na fakt, že chápání mýtu se proměnilo do podoby, která se hluboce lišila od jeho původních výkladů. Poté co byl Narcis dlouhou dobu vnímán moralistním prizmatem a byl považován za odsouzeníhodný příklad sebelásky, dospěl ke své moderní pozitivně laděné interpretaci. Stal se symbolem intelektuální introspekce, která představuje očistný proces nezbytný pro rozvoj lidského myšlení a sebepoznání. Tímto způsobem umění anticipovalo a zároveň inspirovalo psychologii, která se od doby Sigmunda Freuda fenoménem narcismu nepřestala zabývat.

Struktura mýtu o Narcisovi se výrazně objevovala ve francouzském symbolismu, a to nejčastěji prostřednictvím struktury zrcadlení. Na jeho znovuobjevení měla vliv řada kulturně-historických faktorů, jež jsou zmíněny v této práci. Bylo jím zejména oslabení tradičních hodnot křesťanství, převládající vědecko-empirický přístup k poznání či sílící umělecký individualismus. Mýtus o Narcisovi v tomto období získal dvojí funkci – umožnil umělcům vymezit se vůči tradičním dualismům (v oblasti duchovní, psychologické a umělecké) a zároveň otevřel diskusi o nové definici literatury a poslání umělce v rámci samotného uměleckého diskursu.

Vedle komparativního rozboru mnoha literárních textů, jež se explicitně vztahují k mýtu o Narcisovi, práce studuje také fenomén prolínání mýtů v období symbolismu (zmiňuje přítomnost mytologických postav androgyna, sfingy, Salome a Orfea) a poukazuje v tomto procesu na zastřešující charakter mýtu o Narcisovi.

V poslední kapitole se autorka zabývá pojmem osobního mýtu, na jehož základě hlouběji studuje dílo Paula Valéryho. Narcis se u něj projevuje jako řídící mentální struktura umožňující dialog vědomých a podvědomých vrstev umělcovy duše. Básník tak vrací literární tvorbu do intimního rámce, jenž přesahuje nepřírozený svět uměleckých konstruktů a vizionářství přelomu 19. a 20. století.